

Ministr zemědělství
Ing. Miroslav Toman, CSc.
Těšnov 65/17
11000 Praha 1

V Praze, 13. 11. 2020

Věc: Netransparentnost přípravy Strategického plánu SZP

Vážený pane ministře,

dosavadní způsob přípravy českého Strategického plánu Společné zemědělské politiky je v mnoha ohledech nedostatečný a hrozí, že vzniklý dokument nebude schopen řešit stávající problémy zemědělského hospodaření a celkový stav zemědělské krajiny.

V České republice započala v červnu 2018 příprava návrhu Strategického plánu pro Společnou zemědělskou politiku po roku 2020. Dopady tohoto strategického dokumentu nejen na zemědělce, ale i na stav zemědělské krajiny a rozvoj venkova, jsou naprosto zásadní. Je nezbytné, aby se do přípravy návrhu národní zemědělské politiky promítly skutečné potřeby zemědělců i ochrany přírody a aby byl celý proces od počátku otevřený pro aktivní účast všem organizacím i neziskovému sektoru, kteří se věnují tématům řešeným zemědělskou politikou v souladu s článkem 94 navrhovaného nařízení o strategických plánech SZP.

Dovolte nám proto, abychom na některé z nedostatků v tomto otevřeném dopise upozornili a požádali Vás o revizi procesu jeho přípravy. Vzhledem k pravděpodobnému dvouletému přechodnému období je stále dostatek času učinit proces skutečně transparentním a participativním, aby na potřeby zemědělců, zemědělské krajiny i ochrany přírody mohl Strategický plán (dále SP) adekvátně reagovat.

Zde nabízíme naše celkové zhodnocení procesu, níže pak naleznete body podrobněji rozepsané:

1. **Zapojení nevládních organizací:** Zapojení do přípravy dokumentu je nevládním organizacím po celou dobu umožněno zcela minimálně, možnost připomínkování je velmi omezená a způsob vyřizování těchto připomínek je nejasný. Nejsou zřejmé reálné možnosti nevládních organizací dokument v této fázi ovlivnit a stejné obavy přináší budoucí veřejná konzultace v rámci procesu SEA.
2. **Konzistentnost procesu tvorby SP:** Kvůli netransparentnosti a dosavadnímu průběhu procesu nelze posoudit, zda na sebe SWOT analýzy, národní a evropské koncepce a strategie a výsledný český SP dostatečně navazují. Proces zároveň vzbuzuje pocit, že skutečný SP se vytváří paralelním procesem mimo kontrolu a bez jakéhokoliv zapojení nevládních organizací či veřejnosti.
3. **Transparentnost procesu tvorby SP:** Proces vzniku SP jako celek nemá žádný dostupný plán a zejména v posledním roce postrádá transparentnost. Harmonogram přípravy není dodržován, ale vnější aktéři a neziskové organizace o tom nejsou informováni. Zásadní dokumenty jsou zveřejňovány nesystematicky a někdy až po apelu nevládních organizací. Chybí webový portál, kde by všechny informace o přípravě SP i samotné dokumenty byly přehledně zveřejněny. Není zřejmé, jak jsou kteří aktéři zapojeni a zda mají k procesu rovný přístup.
4. **Zapojení orgánů ochrany přírody:** Organizace působící v ochraně přírody i ústřední orgány ochrany životního prostředí (Ministerstvo životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR) jsou do procesu zapojeny zcela minimálně, přestože nová SZP má z celkových 9 cílů konkrétně 3 cíle zaměřené environmentálně. Efektivní zapojení orgánů ochrany přírody je také přímo zmíněné ve článku 94 návrhu nařízení ke strategickým plánům SZP.

Proces jako celek je nekonceptní, nesystematický a nevzbuzuje důvěru, že bude skutečně reagovat na environmentální i sociální problémy v české krajině a zemědělství. Proto Vás veřejně žádáme o výrazné prodloužení konzultačního procesu k Strategickému plánu a nastavení dalších transparentních a participativních kroků.

Konkrétní problémy, o jejichž nápravu žádáme, pak popisujeme níže v tomto dopisu. Dvouleté přechodné období umožňuje přípravu SP prodloužit a napravit tak dosavadní problematický postup.

S úctou,

*Anna Kárníková, ředitelka Hnutí DUHA
Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické
Petr Kazda, ředitel Nadace Partnerství
Daniel Vondrouš, ředitel Zeleného kruhu
Martin Střelec, ředitel Juniperia*

1) Zapojení nevládních organizací

Zapojení do procesu tvorby SP

- Kromě účasti vybraných zástupců nevládních organizací na přípravě SWOT analýz úvodního stavu je zapojení nevládních organizací zcela nedostatečné. Intervenční strategii vytvářelo Ministerstvo zemědělství převážně bez vnější konzultace. Tři čtvrtě roku nebylo až na výjimky zřejmé zapojení nevládních organizací ani dalších aktérů. Rozumíme, že se situace zkomplikovala pandemií Covid-19, avšak to neomlouvá celkovou netransparentnost a neparticipativnost procesu.

Příjem a vypořádávání připomínek

- Není zřejmé, jakým způsobem jsou brány v potaz jednotlivé připomínky, často zcela chybí jejich vypořádání. Obecná výzva k zasílání připomínek a komentářů bez jasného a zároveň dostatečně dlouhého termínu a bez záruky, že jsou připomínky brány v potaz, nenaplnuje znaky plnohodnotného připomínkového řízení.

Současný stav

- Ministerstvo zemědělství 4. listopadu zveřejnilo po 4 měsících odmlky novou verzi SP o téměř 400 stránkách, na jehož připomínkování stanovilo termín do 20. listopadu. Ekologické organizace, které nebyly téměř po celý rok informovány o průběhu a možném zapojení, nemohou za 16 dní kvalitně připomínkovat takto rozsáhlý dokument.
- Z informací v materiálu, který Ministerstvo zemědělství předložilo Vládě ČR 26. října 2020 nevyplývá již další zapojení nevládních organizací či pracovních skupin, což je neakceptovatelné.
- Není zřejmé, zda lze ještě ovlivnit konečnou podobu intervenční strategie, natož SWOT analýz či Vyhodnocení potřeb.

Participace širší veřejnosti

- Participace širší veřejnosti zcela chybí. Jedinou možností tak představuje ze zákona povinná veřejná konzultace k procesu SEA, která má proběhnout až v příštím roce. SEA je přitom v kompetenci MŽP. MZe jako tvůrce SP tak fakticky žádnou formu zapojení veřejnosti nenabízí. I přes vysoký objem financí v SZP a celospolečenský zájem o stav zemědělské krajiny tudíž chybí možnosti zapojení např. skrze veřejné konzultace. Není zveřejněn ani kontakt, na který by se mohla veřejnost obracet.
- Není zřejmé, jak bude moci veřejná konzultace k procesu SEA ovlivnit výslednou podobu SP.

2) Konzistentnost procesu tvorby SP

- Není zřejmé, zda a jak se výsledné SWOT analýzy promítly do přípravy intervenční strategie, která probíhala již souběžně s jejich přípravou. Intervenční strategie je přitom z praktického hlediska nejpodstatnější součástí SP a měla by přímo vycházet ze SWOT analýz a Vyhodnocení potřeb. Je otázkou, zda skutečně došlo k dostatečnému využití SWOT analýz při přípravě SP.
- Pracovní skupiny, ve kterých působili zástupci organizací zasílajících tento dopis, fungovaly v rámci přípravy SWOT analýz dobře. Výsledné SWOT analýzy však nebyly zveřejněny k připomínkování ani členům skupin, ani nevládním organizacím či veřejnosti. Není tedy jasné, zda a kdo se k výsledným SWOT analýzám vyjadřoval a jak byly případné připomínky vypořádány. Podobně ani Vyhodnocení potřeb nebylo s těmito aktéry diskutováno a finalizováno.
- Pracovní skupiny byly zapojeny do přípravy SWOT analýz, ale tím prakticky jejich participace skončila. Ačkoli tedy stály za hlavní analýzou současného stavu, nebyly

již (i přes apely některých nevládních organizací) plně zapojeny do tvorby intervenční strategie.

3) Transparentnost procesu tvorby SP

- U několika zveřejněných SWOT analýz zcela chybí jejich autoři a není tedy jasné, kdo se na jejich přípravě podílel.
- Verze návrhu Strategického plánu z března 2020 byla na webu MZe zveřejněna až po urgenci nevládními organizacemi na začátku července. Stejně tak byl v rámci prezentace zveřejněn harmonogram dalšího postupu, který však nebyl dodržen a nevládní organizace nebyly informovány o dalším postupu. Harmonogram se opozdil o více než dva měsíce a až nyní byla po čtyřech měsících bez jakýchkoliv doplňujících informací zveřejněna nová verze SP.
- Pro odbornou i širší veřejnost neexistuje webová stránka, kde by mohla najít přehledné informace o procesu a možnostech zapojení či zveřejněné dokumenty. To ztěžuje efektivní participaci. Takový aktualizovaný portál, o který jsme neúspěšně žádali již v Otevřeném dopisu z června, by vyřešil i část dalších zde zmíněných problémů.
- Od počátku procesu jsou informace distribuovány nerovnoměrně a nepřehledně. Nejsou zveřejňovány zápisy z jednání (ať už z české či evropské úrovně). Není zřejmé, jací aktéři mají v současné době jaký přístup k tvorbě SP a zda je přístup rovnocenný.
- Významnou součástí SP, tedy ex-ante hodnocení, zpracovává firma Ernst & Young, která zároveň audituje koncern Agrofert, a.s. - největšího příjemce zemědělských dotací v ČR. V tomto ohledu již dříve vynesla některá média určité pochyby.¹ Můžete nás ujistit, že je v této věci zajištěna nezávislost a nehrozí střet zájmů?

4) Zapojení orgánů ochrany přírody

- Není zřejmé, jakým způsobem MZe pracuje s národními koncepcemi a strategiemi či akčními plány a cíli z nich vyplývajících (např. Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Národní akční plán adaptace na změnu klimatu, Politika ochrany klimatu, Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství, Státní politika životního prostředí ČR atd.) a jak je do příprav SP zapracovává. To samé platí i o zásadních strategiích Evropské komise Farm to fork a Biodiversity strategy 2030.
- Rezort Ministerstva životního prostředí a jeho orgánů (např. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR) je podle našich informací do příprav zapojen zcela minimálně. Údajně chybělo mezirezortní vypořádávání a nová verze SP se k úředníkům dostala až s jejím zveřejněním. Jelikož MŽP koordinuje implementaci některých z národních strategií podporujících zlepšení stavu životního prostředí, lze pochybovat, že se do přípravy SP tyto strategie skutečně promítl.
- Podobně nebyl informován ani Zemědělský výbor Poslanecké sněmovny.

1

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/stret-zajmu-na-druhou-auditori-z-ey-kontroluji-agrofert-i-placeni-dotaci-112299>